

Lapinjärvi 8.4.2025

Eduskunta
Ympäristövaliokunta

Viite E 11/2025 Vp.

Lausunto: Valtioneuvoston selvitys: E-kirje; Lintudirektiivin tarkistaminen valkoposkihanhen ja merimetson suojelun osalta; ennakkovaikuttaminen

Suomen Ammattikalastajaliitto (SAKL) toteaa lausuntonaan seuraavaa.

SAKL ottaa kantaa valtioneuvoston selvitykseen ainoastaan merimetson osalta.

Suomen kanta

SAKL tukee valtioneuvoston selvityksestä ilmenevää Suomen kantaa. Esitettyjen vaihtoehtoisten ratkaisujen osalta liitolla on avoin kanta. Tärkeää on, että valitaan toimivin tie, jotta päästään hallitusohjelmassa olevaan kirjaukseen.

Selvityksessä on todettu asiaan liittyvä keskeisin asia, *Suomessa valkoposkihanheen ja merimetsoon liittyvät haasteet johtuvat lintudirektiivin poikkeussäätelyn tiukasta tulkinnasta kansallisessa oikeuskäytännössä.*

Siksi on ehdottoman oleellista saada lainsäädännöllinen ratkaisu, joka muuttaa nykyistä suomalaista oikeuskäytäntöä ja mahdollistaa toimivat kannanhoidolliset toimenpiteet merimetsokannan aiheuttamien ongelmien lieventämiseksi.

On tosin huomautettava, että tiukka linja muodostuneessa oikeuskäytännössä poikkeuslupien myöntämisessä johtunee ainakin osin myös lintudirektiivin lisäksi kansallisen ympäristöhallinnon ohjeistuksesta.

Merimetsoon liittyviä ongelmia on yritetty ratkaista kolmessa kansallisessa työryhmässä (neljännen työryhmän työ vielä kesken, jatkoaikaa elokuulle saakka) ja useassa alueellisessa, niin kutsutuissa yhteistyöryhmässä, kuitenkin heikoin tuloksin. Työaikaa ja resursseja on uhrattu paljon. Kalatalouden organisaatiot kokevat, että yhteistyöryhmät lähinnä ovat palvelleet ELY-keskusten ja Suomen ympäristökeskuksen omia intressejä.

Kotimaista pyydettyä kalaa ei saada markkinoille ilman ammattikalastajia.

Yritystoimintaa luonnon ehdoilla.

On myönnettävä, että poikkeuslupia on myönnetty. Samaan aikaan on todettava, että poikkeuslupien vaikuttavuus on ollut heikkoa. Lupiin on liitetty ehtoja, jotka ovat rajoittaneet suunniteltuja toimia tai jopa tehnyt luvan hyödyntämisen tehottomaksi. Lupahakemusten käsittelyajat ovat myös venyneet hyvin pitkiksi. On korostettava, että myönnettyt poikkeusluvut eivät pääsääntöisesti ole olleet haettujen poikkeuslupien mukaisia.

SAKL totesi jo HE 154/2021 Vp. (Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta) lain käsittelyn yhteydessä, että ylisuureen merimetsokantaan, olisi puututtava. Poikkeuslupamenettelyä tulisi sujuvoittaa (merimetsoa koskevien poikkeuslupien haussa hakijoiden todistustaakkaa on alennettava, poikkeuslupien käsittelyaikaa on lyhennettävä merkittävästi, kansalliseen lainsäädäntöön on tehtävä muutoksia, jotka helpottavat poikkeuslupien saamista). Suomen tulisi jatkossa toimia EU:ssa aktiivisesti sen puolesta, että merimetsa siirretään metsästettävien lintujen listalle (lintudirektiivi, liite II). Yhdessä esimerkiksi munien öljyämisen kanssa yllä luetellut toimenpiteet mahdollistaisivat merimetsokannan kohtuullistamisen niin kalakantojen, elinkeinojen kuin ihmistenkin näkökulmasta tarkasteltuna.

Merimetsokanta Suomessa

Suomessa pesivän merimetsan *Phalacrocorax carbo sinensis*-alalajin kanta on runsastunut yhtäjaksoisesti vuodesta 1996. Nykyisen pesivien parimäärän arvioidaan olevan yli 30 000 (lähde: valtioneuvoston selvitys).

Merimetsojen kokonaismäärän Suomessa yksilöinä arvioitiin vuonna 2019 olevan pesäpoikasaikaan heinäkuussa noin 120 000. Merimetsa syö 350–500 grammaa kalaa/ päivä (lähde: Merimetsotyöryhmä 2019). Merimetsojen kokonaismäärä on tällä hetkellä huomattavasti suurempi (pesivät aikuiset, alle kolmivuotiaat, jotka eivät vielä pesi, uusi poikastuotanto ja elokuusta alkaen Jäämereltä muuttavat *carbo carbot*), yhteensä jopa noin 160 000 merimetsaa.

Nykyinen suuri Suomessa oleileva merimetsokanta ei enää vastaa olosuhteissamme sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävää tilannetta. Ylisuuri merimetsokantaa vaarantaa kalakantojen tilaa, kalatalouden harjoittamista ja kotimaisen kalan tarjontaa kuluttajille.

Merimetsan kalastukselle ja kalakannoille aiheuttamat vahingot

Merimetsot aiheuttavat vahinkoa kaupalliselle kalastukselle monella tavalla. Merimetsot vahingoittavat saaliita ja pyydyksiä, ja etenkin vähentävät saaliita kolonioiden lähialueilla predation kautta ja muuttavat kalojen käyttäytymistä. Eli vahingot ovat saalisvahinkoja huomattavasti laajempia.

Luonnonvarakeskuksen (Luke) selvitys vahvistaa, että merimetsokantojen (ja hyljekantojen) kasvu aiheuttaa vakavia vahinkoja pienimuotoiselle rannikkokalastukselle Itämeren alueella ja on uhka elinkeinon jatkuvuudelle. Selvitys *The impacts of seals and cormorants experienced by Baltic Sea commercial fishers* linkissä https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/544854/luke_luobio_77_2019.pdf?sequence=1&isAloved=y&fbclid=IwAR2cHrHn1ONAWu_p96PRGRVkdE6Ys_k_5dz9P6nTaV6ECfEaCCRfuQL6CPg.

Merimetsojen vaikutuksista on runsaasti kansainvälisiä ja kansallisia tutkimuksia. Muun muassa Luken tutkimus vuodelta 2020 osoitti, että pesivien merimetsojen suuri määrä tärkeällä ahventen **Kotimaista pyydettyä kalaa ei saada markkinoille ilman ammattikalastajia.**

Yritystoimintaa luonnon ehdoilla.

kalastus- ja lisääntymisalueella voi pienentää ahvenkantoja ja -saaliita pesintöjen vaikutusalueella. Veneranta ym. arvioivat suuren merimetsotiheyden (3140 pesintää noin 20 km etäisyydellä toisistaan) aiheuttamaksi saalismenetykseksi enimmillään 32–67 % merimetsan pesimäkolonioiden lähistöllä ja koko tilastoruudun 23 alueelle yleistettynä 10–33 %. Pesimäkolonian lähistöllä tarkoitetaan sitä aluetta, jossa merimetsot pääsääntöisesti syönnöstävät.

Vahinkojen korvaaminen

Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta (EMKR) myönnettiin korvausta merimetsan ja hylkeiden aiheuttamista vahingoista. Korvausjärjestelmä oli osa kansallista EMKR:n 2014–2020 toimintaohjelmaa. Toimintaohjelman mukaisesti korvauksia voitiin maksaa hylkeiden ja merimetsan aiheuttamista vahingoista kalastajan saaliin laskennallisen arvon perusteella. LUKE oli arvioinut merimetsan aiheuttamien vahinkojen suuruuden ja määritellyt kiinteän laskennallisen korvausprosentin koko kaudelle.

Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston (EMKVR) 2021–2027 Suomen ohjelmassa merimetsan aiheuttamien vahinkojen korvaaminen ei enää ole mukana, joten korvauksia ei tällä hetkellä makseta kalatalousyrittäjille.

Hallituksen esityksen HE 154/2021 Vp. yhteydessä SAKL kiirehti merimetsan kaupalliselle kalastukselle aiheuttaminen vahinkojen selvittämistä ja asianmukaisen korvausjärjestelmän luomista.

SAKL totesi lain käsittelyn yhteydessä lausunnossaan, että ”vahingot on korvattava tavalla tai toisella, eduskunnan käsiteltävänä olevan lain kautta tai nykyisellä tavalla, eli jatkossa meri-, kalastus- ja kalanviljelyrahaston (EMKVR2021-27) kautta. Kalastuselinkeino ja kalastusyrittäjät eivät saa jäädä kahden hallinnonalan välisen riitelyn kärsijöiksi ja maksajiksi”.

Eduskunta hyväksyi lain hyväksymisen yhteydessä seuraavan lausuman:

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittää viipymättä merimetsan aiheuttamia vahinkoja kaupalliselle kalastukselle ja valmistelee erillisen tukijärjestelmästä annettavan hallituksen esityksen, mikäli selvitys osoittaa, että merkittäviä vahinkoja aiheutuu. Valmistelun etenemisestä on esitettävä selvitys vuoden 2022 loppuun mennessä, mikäli hallituksen esitystä ei ole annettu eduskunnalle.

Maa- ja metsätalousvaliokunta totesi lausunnossaan 22.11.2021, että *Merimetsojen aiheuttamat vahingot ovat niin moninaisia, ettei pelkästään saalisvahinkoja mittaamalla arvioitu vahinko vastaa todellisuutta.*

Luonnonvarakeskus (Luke) toteutti ympäristöministeriön toimeksiantona vuosina 2022–2023 yhdessä Turun yliopiston ja ammattikorkeakoulu Novian kanssa hankkeen, jossa tutkittiin merimetsan kaupalliselle kalastukselle ja vesiviljelylle aiheuttamien vahinkojen määrää ja laajuutta. Raportti julkaistiin 2024, linkki <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/555068>.

Tutkimuksen tulos oli odotettu koska tutkimuksen laajuutta oli ympäristöministeriön toimesta rajattu etukäteen, eli ainoastaan suoriin vahinkoihin. Luke toteaaakin raportissaan:

Tulosten tulkinnessa on huomioitava tutkimuksen kehykset sekä otantaan liittyvät ajalliset ja alueelliset epävarmuudet. Toisin sanoen tässä hankkeessa keskityttiin suoriin vaikutuksiin, mutta

Kotimaista pyydettyä kalaa ei saada markkinoille ilman ammattikalastajia.

Yritystoimintaa luonnon ehdoilla.

erityisesti merimetsojen epäsuorat vaikutukset kaupalliseen kalastukseen ja vesiviljelyyn saattavat olla suoria vaikutuksia suuremmat. Koska epäsuorat vaikutukset jätettiin tarkastelun ulkopuolelle, tämän hankkeen aineistojen pohjalta ei voida arvioida merimetsojen aiheuttamia taloudellisia kokonaisvaikutuksia ammattikalastukselle tai vesiviljelylle. Erityisesti merimetson käyttäytyminen on hyvin epäsäännöllistä ja jatkuvasti muuttuvaa. Täten merimetson paikkaan tai aikaan sidotut kokonaisvaikutukset saattavat vaihdella tavoilla, jotka voivat olla vaikeasti todennettavissa.

Merimetson aiheuttamien vahinkojen korvaaminen kalatalousyrittäjille on siten edelleen ratkaisematta, ja tiedossamme ei ole, että aikaisemmin eduskunnan edellyttämää selvitystä olisi annettu eduskunnalle.

[Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry](#)

Kim Jordas
toimitusjohtaja
kalastusneuvos